

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ДО РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Шапочка К.А., доктор філософії в галузі освіти, доцент кафедри педагогіки та
інклюзивної освіти
МНУ імені В.О. Сухомлинського, м. Миколаїв, Україна

Впровадження інклюзії в шкільну практику передбачає багатоаспектні зміни. Для багатьох вихователів, асистентів, вчителів цей процес є складним і потребує багато часу для навчання та застосування отриманих теоретичних знань на практиці. Але саме відкриття нових можливостей для дітей і педагогів, здатність задовольнити освітні потреби всіх учнів і є Нова українська школа.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що питанню навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі присвячено праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Так, теоретико-методологічний аспект інклюзивної освіти було розроблено В. Засенко, А. Колупаєва, Л. Савчук, О. Таранченко, Д. Лупарт, Д. Харві та ін.; концептуальні засади та організаційно-педагогічні аспекти інклюзивної освіти розглядали Л. Будяк, Е. Данілавічюте, І. Дмитрієва, Т. Сак, Н. Софій, О. Федоренко та ін.; викладання в інклюзивному навчальному закладі – Е. Данілавічюте, Ю. Найда, Л. Савчук, Т. Сак та ін.; підготовку педагогів до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища вивчали Т. Зубарева, І. Луценко, О. Мартинчук, І. Россіхіна, І. Хафізулліна та ін.

Однією з умов впровадження інклюзії у шкільну практику є спеціальна підготовка вчителів. Теза «вчителі – агенти змін» не викликає заперечень. Сьогодні без впровадження нових освітніх технологій, сучасних методик диференційованого й особистісно орієнтованого викладання (відповідно до індивідуальних освітніх потреб учня), розробки навчально-методичного забезпечення, вивчення нових способів організації навчально-виховного процесу – впровадження змін не можливе. Вчителі мають прийняти новий освітній закон, а саме розвиватися і діяти в умовах нової української традиції. Тому важливим є питання підвищення рівня фахової компетентності, отримання спеціальних знань, навичок і вмінь роботи в умовах інклюзивної школи.

Аналізуючи теоретичні джерела стосовно питання підготовки вчителів до роботи у Новій українській школі, вважаємо необхідним звернути увагу на інклюзивні тенденції розвитку освіти у країнах пострадянського простору, оскільки історично та соціокультурно ці країни близькі до України, а схвалення Саламанської декларації сприяє інклюзії. Так, у монографії А. Колупаєвої «Інклюзивна освіта: реалії та перспективи» визначено тенденції й розкрито проблеми становлення інклюзивної освіти в розвинених країнах світу та країнах пострадянського простору [1].

Інклюзивне навчання здійснюється, в першу чергу, в тих масових закладах, поблизу яких відсутні спеціальні навчальні заклади або немає достатньої кількості дітей для створення корекційних класів [1], а організовані курси підвищення

кваліфікації допомагають вирішити питання кадрової підготовки, зокрема підвищення освітнього рівня педагогів.

Підготовка вчителів до роботи в інклюзивній школі в Україні вимагає зміну навчальних і робочих програм; підвищення кваліфікації та отримання нових знань, завдяки участі у тренінгах та заходах, до проведення яких необхідно залучати фахівців спеціальних навчальних закладів, інклюзивних шкіл, науковців та інших спеціалістів. Вчителі повинні стати частиною команди, оскільки тільки спільна робота команди фахівців дасть можливість подолати перешкоди та отримати позитивний результат. Ефективне інклюзивне навчання можливе лише за умови підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів.

Література

1. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. – /А.А.Колупаєва // К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с.: іл. – (Серія «Інклюзивна освіта»)
2. Режим доступу: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Шапочка К.А. Підготовка вчителів іноземних мов до роботи в новій українській інклюзивній школі // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: зб. наук. праць / за ред. В.В. Засенка, А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Наша друкарня», 2017. – Вип. 13. – С.272-278.